

Predsednik OK SZDL Vojko Novak in sekretar OK ZKS Drago Flis med brigadirji na trasi.

Brigadirji Centra na mladinskih delovnih akcijah

Ne samo žulji

Tudi letos so se mladinci in mladinke iz Centra udeležili mladinske delovne akcije »Brkini 76«. Mladinska delovna brigada Majde Vrhovnik-Lojzke je štela 65 brigadirjev in brigadirki. Skupno z brigado obalnokraške regije Rudi Mahnič-Brkinc so urejali 20 km slemske ceste, izravnavali cestišče, poglabljali jarke ob cesti, krčili grmovje in drevje ter postavljali telefonske drogeve. V prostem času so organizirali razna predavanja o ZSMS, našem družbeno-političnem sistemu, mednarodnih odnosih, o zakonu o združenem delu itd. V popoldanskem času so se seveda ukvarjali tudi s športom. Brigadi sta organizirali nogometna srečanja, igrali so namizni tenis in streljali z malokalibrsko puško. Mladi brigadirji so navezali stike tudi s krajanji. Z vaščani Tater, kjer je tudi Dom brigadirjev, so sodelovali na kulturno zabavnem področju, očistili so vas in pomagali starejšim občanom pospraviti dvorišča. V vasi Pregarje, nedaleč od Tater so pomagali pri urejanju športnega igrišča in popraviljanju cest.

Brigadirje iz Centra so obiskali tudi predstavniki družbeno političnih organizacij Centra, ki so si najprej ogledali traso, nato pa so se pogovorili z brigadirji o samem brigadirskem življenju. I. izmena v Brkinih se je končala. V Posočju pa se je pred kratkim začela zvezna mladinska delovna akcija »Posočje 76«. Do 19. septembra bo sodelovalo 1000 mladincev iz vse Jugoslavije. Akcija bo trajala več let. Letos bo sodelovalo 11 specializiranih delovnih brigad, ki bodo popravljale poškodovane objekte in gradile nove, gradile pa bodo tudi ceste od Poljan do Podbele in od Breginj do Robečiča. Z brigadama OK ZSMS Bežigrad in OK ZSMS Vič-Rudnik je odšlo v Posočje tudi 10 mladincev iz Centra. Na mladinsko delovno akcijo Kožbana pa je odšla 40 članska brigada.

I. K.

Kratek razgovor med delom

ob razpravah o osnutku zakona o združenem delu

Predlog dopolnil

V Ljubljanski banki so pred kratkim poglobljeno razpravljali o osnutku zakona o združenem delu, saj so si prizadevali, da bi bil sleherni delavec seznanjen z idejnopoličnimi izhodišči ter vsebino osnutka zakona. Obenem s tem so želeli opredeliti tudi naloge, ki izhajajo iz zakona o združenem delu in zakona o bankah, posebno se, ker ima banka malce drugačen položaj od materialno proizvodne delovne organizacije. Že ob tem se je pokazalo, da je organizatorstvo banke neločljivo povezano z ustavno preobrazbo, kar predstavlja tudi preobrazbo celotnega bančnega sistema in s tem tudi predloga zakona o bankah.

Razprav se je udeležilo več kot 680 delavcev, od katerih so številni sodelovali v razpravah, obenem pa so ocenili, da mnogo članov delovne skupnosti ni proučilo gradiva in se tako ni mogli vključevati v razpravo. Na žalost je še pri mnogih delavcih banke prisotna miselnost, da osnutki zakonov in drugih aktov niso njihova stvar, temveč stvar samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in vodstva. Kljub temu pa je razprava odprla številna vprašanja, med katerimi bodo posamezna prav gotovo urejena z zakoni, ki bodo izhajali iz novega zakona o združenem delu. Prav zaradi tega je bila ena izmed priporočil, da bi bilo manj nejasnosti, če bi obenem poznali tudi osnutke zakonov, ki bodo sedaj drugače urejali posamezna področja. Tako pa marsikaj razpravljamo o stvareh, saj bi zbiranje takih sredstev postal kalkulacijski element pri obračunavanju storitev delovnih skupnosti v okviru menjave dela.

Novi zakon opredeljuje tudi pridobivanje dohodka delavcev v delovnih skupnostih, ki opravljajo administrativna dela, v okviru samoupravnih sporazumov pa je mogoče poleg sredstev za osebne dohodke in skupno porabo določiti tudi sredstva za razrešitev materialne osnove dela delovne skupnosti. Pri tem prihaja do nejasnosti, ali so tudi za razširitev materialne osnove dela TOZD —

družbenih dejavnosti dolžne prispevati tudi delovne skupnosti. Prevladalo je mnenje, da za razširjeno reprodukcijo družbenih dejavnosti, ali za dejavnosti posebnega družbenega pomena ne bi bilo primerno, da bi zbirale dodatna namenska sredstva tudi delovne skupnosti, ki pridobivajo dohodek s svobodno menjavo dela, ker bi to marsikaj pomenilo je dodatno, prikrito obremenjevanje TOZD materialne proizvodnje, saj bi zbiranje takih sredstev postal kalkulacijski element pri obračunavanju storitev delovnih skupnosti v okviru menjave dela.

Zakon o združenem delu v svojem osnutku predvideva tudi disciplinske ukrepe, ki pa po mnenju razpravilcev niso dovolj jasno opredeljeni, predvsem s stališča, da se vedno obstaja možnost, da se posameznega delavca neupravičeno disciplinsko kaznuje. Glede denarne kazni pa menijo, da bi ta kazen prizadela predvsem samo delavce, ne pa tudi tiste delavce, ki nimajo direktnega oporoka s proizvodnjo, temveč

Dohodkovna povezanost ni samo delitev

Od sprejetja ustave naprej govorimo o 43. členu, vidimo najnost povezave trgovine s proizvodnjo. Osnutek zakona o združenem delu nam še enkrat nalaga to načelo, ki bi moralo že zdavnaj zaživeti v praksi. Ko govorimo o dohodkovni povezavi trgovine in proizvodnje — drugačne povezave ne more biti — pa ne smemo v tej povezavi gledati na delitev, ampak bi v skupno ustvarjenem dohodku morali videti družbeni interes. Bistveno vprašanje dohodkovne povezave bi moralo biti ne to, koliko bo kdo od partnerjev dobil od dohodka, ampak kam bomo ta skupno ustvarjeni dohodek namenili, da se nam bo najpametneje obrestovalo. Samo v tem primeru vidimo eno izmed temeljnih določil zakona o združenem delu: dohodek je družbeni.

samoupravni sporazumi pa so dali Metalki izkušnje, ki bodo sedaj koristne pri dejanskem dohodkovnem povezovanju. Najprej so se spustili na vprašanje, s kom se povezati. Z analizo so pregledali svoje poslovanje v zadnjih nekaj letih in ugotovili, da obstaja nekaj delovnih organizacij, ki predstavljajo v Metalki 60 odstotkov prometa. To so torej potencialni partnerji.

Drugo vprašanje: kako se dogovoriti v povezavi o stroških. Tudi tu so naredili pregled, saj že nekaj časa spremljajo stroške poslovanja na 165 mestih znotraj svoje delovne organizacije.

Razprave znotraj Metalko so se trenutno ustavile pri razmišljanju o dohodkovni povezavi. Sama akumulacija, ki je rak rana trgovine, zaradi takšne povezave ne sme biti večja v podjetniškem smislu, ampak bi morala večja akumulacija — seveda če jo bodo sprejeli vsi, ki v neki dohodkovni povezavi sodelujejo — pomeniti tudi boljše perspektivo za industrijo, ki bi z večjimi in boljimi trgovinami ter skladišči prav tako bolje poslovala. V dohodkovni povezavi bi bilo treba nastopati z »odprtimi kartami« na obeh straneh in zagotoviti način odločanja o namenskem trošenju skupno ustvarjenega dohodka.

Dohodkovna povezava seveda ni edina možnost, ki se ponuja trgovini in proizvodnji. Tu so še integracije in pa poslovne interesne skupnosti. Osnova vsakega povezovanja, in tega se v Metalki zavedajo, mora biti obojestranski gospodarski interes. Akumulacija, ki bi v takšnem procesu nastajala, naj bi šla tja, kjer je družbeno najpogotnejša.

Vodmatski Vestnik

Izšel je »Vodmatski vestnik«, ki ga občasno izdaja krajevna skupnost Stari Vodmat in je priloga Gradisovega vestnika. Na štirih straneh velikega formata prinaša mnoge zanimivosti iz te krajevske skupnosti, kjer je družbeno politično delo zelo dobro organizirano. Posebej je treba omeniti osnutek samoupravnega sporazuma glede izvedbe srednjeročnega načrta v krajevni skupnosti Stari Vodmat, program in poročilo o delu osnovne organizacije Zveze rezarznih starih ter program dela sveta KS in komisij za leto 1976. Iz objavljenega gradiva je očitno, da dobro delujejo tudi mladinska organizacija, društvo prijateljev mladine in osnovna šola dr. Jožeta Potrča, da dobrih in požrtvovalnih aktivistov tu ne manjka. S. F.

so na odgovornih vodilnih mestih, povzročijo pa lahko s svojimi odločitvami mnogo večjo materialno škodo. Pravzaprav bi zakonsko veljalo verjetno urediti le splošno možnost, medtem ko bi natanko opredelitev prepustili samoupravnim splošnim aktom.

Tudi pri ustanavljanju bank bi zakon moral predvideti, tako kot pri ustanovitvi delovne organizacije, elaborat o družbeno-ekonomski upravičenosti. Praksa kaže, da so se do sedaj prav pri ustanavljanju večkrat ponavljali lokalistični interesi, pri čemer pa velja ugotoviti, da je za banko še kako potrebna ekonomska upravičenost, saj je drugače skoraj nemogoče, da bi poslovala, saj lahko umetno ustanovljena banka povzro-

či veliko škodo. V zvezi s tem so tudi menili, da bi upravljalci banke verjetno morali preverjati tudi del tveganja za posamezne odločitve, za katere je sedaj nosilka rizika le banka.

Če k temu dodamo, da so razpravi o zakonu o združenem delu v Ljubljanski banki dodali tudi oceno doseženih družbeno ekonomskih in samoupravnih odnosov v podružnici in delovni skupnosti, lahko rečemo, da so delavci uspešno opravili javno razpravo o zakonu o združenem delu in s pripombami in predlogi k osnutku pozikovali prispevati k hitrejšemu razvoju samoupravnih odnosov in uveljavljati ustavnih načel v naši družbi.

B. POGACNIK

Socialna varnost v združenem delu

ZZB NOV občine Ljubljana-Center, ki je obravnavala dve pomembni listini: zakon o združenem delu in srednjeročni načrt občine Ljubljana-Center, je menila, da je v osnutku zakona premalo obdelana socialna varnost starejših, vodstvenih in vodilnih delavcev, ki so ob dolgoletnem napornem delu izgubili veliko življenjske moči in v poznejših letih ne morejo biti več tako produktivni, kot so bili nekoč.

Pri vodilnih delavcih nastane še vprašanje reelekcije in dogajalo se bo, da bodo razvrščeni na delovna mesta, ki so nižje ocenjena, in sicer ravno zadnja leta pred upokojitvijo, kar bi jih spravljalo v neenakopraven položaj. Premalo je obdelano tudi vprašanje socialne varnosti delavcev ob stečaju delovnih organizacij. Na seji je

bilo sproženo vprašanje, ali bo zakon predpisoval obvezno pomembni listini: zakon o združenem delu in srednjeročni načrt občine Ljubljana-Center, je menila, da je v osnutku zakona premalo obdelana socialna varnost starejših, vodstvenih in vodilnih delavcev, ki so ob dolgoletnem napornem delu izgubili veliko življenjske moči in v poznejših letih ne morejo biti več tako produktivni, kot so bili nekoč.

Pri obravnavi srednjeročnega načrta za čas do leta 1980 so člani soglašali, da je pri sestavljanju tega načrta že prišlo do izraza usklajeno in sočasno načrtovanje, ki naj bi pripomoglo predvsem k izravnavi potreb in želja s stvarnimi možnostmi. Glede zaposlovanja pa so bili mnenja, da bi moralo število zaposlenih v središču mesta počasneje naraščati. Izkušnje so namreč pokazale, da se z dotokom delovne sile iz drugih republik in s podeželja samo večajo problemi glede zagotovitve drugih potreb (stanovanja, otroški vrtci, komunalne naprave ipd.), ki ponekod vodijo prav v krizo. Ob tem pa so se strinjali, da srednjeročni načrt posveča več pozornosti energetiki in čistemu okolju, za kar predvideva tudi znatna sredstva.

Ob koncu seje so člani pregledali še najvažnejše naloge, ki so trenutno pred borci NOV. To so zlasti akcija za vpis posojila za ceste in akcija za podaljšanje samopriskevka.

F. STRLE

Zaključena razprava o usmerjenem izobraževanju

Temeljne spremembe

Sredi minulega meseca je bila v občini Center problemska konferenca ob zaključku javne razprave o predlogu preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Namen konference je bil zbrati in ovrednotiti stališče ob zaključku javne razprave, ugotoviti, v kolikšni meri so se »vse subjektivne sile v občini zavede izredno velikega pomena preobrazbe našega šolstva, tako srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, kot tudi celotne preobrazbe vzgoje in izobraževanja, predšolske vzgoje, pa tja do zaključka, do poklica oziroma do konca študija«, kot je uvodoma povedal Dušan Kompare, predsednik sveta za vzgojo in izobraževanje občinske konference SZDL.

»Tega pa ni narekovala samo velika družbena potreba, razvoj v združenem delu, gospodarstvu in tehnologiji, ampak tudi ves naš razvoj v družbenih odnosih. Gre za zelo pomembno problematiko, kako prilagoditi celotno področje vzgoje in izobraževanja novemu ustavnemu sistemu. Končno pa ne gre na tem področ-

ju zgolj za preobrazbo vsebinske, metod in oblik vzgojno izobraževalnega sistema in ne gre le za spremembe v organizaciji izobraževanja, temveč gre v bistvu za temeljne spremembe v družbeno ekonomskih odnosih na področju šolstva, je med drugim menil Dušan Kompare. Pripombe na gradivo lahko

Slavnostna otvoritev VVZ Stara Ljubljana

Klobčič se je (le) odvil...

Družbenopolitične organizacije in krajevna skupnost v Stari Ljubljani so v začetku julija slavnostno izročili namenu nov vrtec

Ob tako pomembnem dogodku v Stari Ljubljani so marsikomu od srca in veselja stopile solze v oči, saj se je Stara Ljubljana borila za ta novi objekt polnih trinajst let. Vzgojno-varstveni zavod, ki je bil na Novem trgu in ki je sprejel 80 otrok, se je moral na pritisk Slovenske akademije znanosti in umetnosti umakniti v Zvonarsko ulico, kjer je še sedaj. Leta 1964 je bila s problemom podrobno seznanjena tedanja Občinska skupščina, krajani Stare Ljubljane pa so se odločili, da gredo v boj za nov vrtec v svoji krajevni skupnosti. Polna štirih let so iskali lokacijo in jo našli na Gallusovem nabrežju. Trdno so bili prepričani, da bodo lahko z razumevanjem vseh pristojnih činiteljev prenovili hišo na Gallusovem nabrežju za potrebe vzgojno-varstvenega zavoda. Izdelani so bili vsi načrti za ekonomski izračuni, dočakali so gospodarsko reformo in prav hitro je Občinska skupščina sklenila, da je prenova hiše na Gallusovem nabrežju predraga investicija. Niso mirovali. Sli so naprej in se s iskanjem cenejše lokacije preselili na levi breg Ljubljanice

Ob razgrnitvi zazidalnega načrta za območje »SUMI«, decembra leta 1968 so našli in predlagali novo lokacijo.

Že februarja 1969 so pri LUZ naročili investicijski program za določitev ožje lokacije za vzgojno-varstveni zavod na Trgu revolucije. Kmalu so dobili tudi rešitev in podporo Občinske skupščine in Mestne skupščine. In kaj so doživeli v letu 1970? Predvidena nova lokacija je postala sporna, saj bi novi objekt delno segal tudi na dvorišče TES v Vegovi ulici. Znova se je začel boj in dokazovanje, kdo ima prav. Celi dve leti so porabili, da so prišli do spoznanja, da ima mogoče res prav TES in končno so se morali odpovedati predvideni lokaciji. Našli so zopet novo lokacijo — prenovo hiše v Gregorčičevi ulici. Izdelani ideji in gospodarski program sta pokazala, da je investicija predraga in da bi bili otroci še vedno v stari stavbi. Govoriti se je celo začelo, da je vprašanje ali Stara Ljubljana sploh potrebuje vrtce. Svet krajevne skupnosti je napravil podoben popis otrok in dokazal, da številu otrok vsako leto narašča.

V letu 1973 so celotno zadevo okoli vzgojno-varstvenega zavoda v Stari Ljubljani vzele resno v roke družbeno politične organizacije. Zveza komunistov je sklicala politični aktiv, ki je podrobno predlagal, kaj se skri-

va za problemom gradnje vrtca v Stari Ljubljani. Vse se je kaj hitro razjasnilo in postajala je bila kratka in jasna zahteva: v Stari Ljubljani je treba zgraditi vzgojno-varstveni zavod za 150 otrok na lokaciji, ki naj bo čim cenejša in gradnja čim hitrejša. Politični aktu je predložil občini več možnih lokacij in ena od predloženih je bila tudi ta, kjer je novo zgrajeni vrtce. Gradbeno podjetje »Pionir« iz Novega mesta je kot izvajalec objekta izpolnilo svojo pogodbeno obvezo v zelo kratkem času. Objekt je bil zaključen februarja, gradnja so ga pričeli junija lani. Kljub nepredvidenim oviram pa že po letu dni stoji vrtce, ki ga je Stara Ljubljana tako težko pričakovala. Z njegovo otvoritvijo bodo v Stari Ljubljani rešili skoraj v celoti problem varstva otrok.

Poleg gradbenega podjetja pa velja pohvaliti tudi odlično delo projektanta in njegovih sodelavcev, saj je vrtce na tako majhnem prostoru res funkcionalen in sodoben.

Po pozdravni besedi predsednika Izvršnega sveta občine Mira Samarčije, je vrtce predal svojemu namenu nekdanji predsednik Skupščine občine Tone Kolar, nakar so si gostje ogledali nove prostore in poslušali program, ki ga je pripravil vzgojno-varstveni zavod Prule s svojimi varovanci. S. O.

gre namreč samo za to, da kader planiramo, da ga predvidimo in stipendiramo, temveč gre predvsem za to, kako bo združeno delo prišlo do tega kadra in kakšen bo.

Pripombe so letele tudi na tisti del gradiva, ki obsega preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, vertikalna povezanost celotnega sistema vzgoje in izobraževanja je le nakazana. Poleg tega pa je konkretno obdelana le teža usmerjenega izobraževanja, bolj splošno pa druga, zaključna faza izobraževanja.

Prav tako ni obdelano izobraževanje ob delu in iz dela in tako še ni izdelan model stalnega izobraževanja. Če upoštevamo, da imamo v naši republici skoraj 50 odstotkov nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, da so vsi ti ljudje v delovnem razmerju in če bi radi, da bo gospodarstvo hiteje napredovalo, je treba dopolniti in pridobiti kvalifikacije in sicer takšne, kakršne terja gospodarstvo. Potem se bomo končno zavedeli, ka-

ko pomembno je permanentno izobraževanje.

Brez dvoma je pomembno tudi opozorilo, da morajo organizacije združenega dela izdelati temeljito oceno sedanjih razmer, da bi se lahko opredelili za naloge, ki jih narekuje usmerjeno izobraževanje. To pa hkrati pomeni, da se mora uresničiti ustavno načelo, naj delavci, ki ustvarjajo sredstva, tudi odloča o sredstvih za izobraževanje. In končno moramo tudi izdelati enotno kvalifikacijsko lestvico predpisov in nomenklature ter profile poklicev. V sodelovanju z združenim delom pa bo treba pripraviti tudi mrežo centrov za usmerjeno izobraževanje.

Na konferenci so menili, da je tudi v občini Center javna razprava o usmerjenem izobraževanju dobro stekla v vseh sredinih, v TOZD, v KS, SIS, v sindikatih in v ZK. Konkretna sama pa je v podprli in dopolnila koncept reforme usmerjenega izobraževanja. D. B.